

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde, perakende sektörüne özel ilk yasal düzenleme niteliği taşıyan 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 29/1/2015 tarihli ve 29251 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Perakende ticaretin serbest piyasa ortamında etkin ve sürdürülebilir rekabet şartlarına göre yapılması, tüketicinin korunması, perakende işletmelerin dengeli bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sağlanması ve perakende işletmelerin faaliyetleri ile bunların birbirleri, üretici ve tedarikçilerle ilişkilerinin düzenlenmesi amaçlarını taşımakta olan Kanun ile ülkemiz için büyük önem taşıyan ve büyümede önemli bir rol oynayan temel sektörlerden biri olan perakende ticaret sektörünün temel düzenleme gereksinimi giderilmiştir. Bu doğrultuda, sektörün sağlıklı gelişimini sağlamak amacıyla Kanunun yürürlükte olduğu süreç içinde farklı alanlarda birçok ikincil düzenleme yapılarak sektörün hukuki altyapısı oluşturulmuştur.

Ancak, oldukça dinamik bir yapıya sahip olan perakende ticaret sektörüyle ilgili olarak gerek uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü amacıyla gerekse sektörden gelen geri bildirimler ve kamuoyu talepleri doğrultusunda 6585 sayılı Kanunun uygulamasının iyileştirilmesine yönelik değişiklik yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Perakende ticarete rekabet ilkelerinden vazgeçilmeden yaşanan sorunların giderilmesi, daha iyi işleyen ve daha adil bir tedarik zincirinin oluşturulması ve perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler dâhil olmak üzere tüm paydaşlara yönelik düzenlemeler ile sektörün altyapısının iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi Kanun değişikliğinin temel hareket noktasını oluşturmuştur.

Bu doğrultuda, Teklif ile bir taraf aleyhine haksızlık oluşturan uygulamalar tespit edilerek tanımlanmış ve haksız ticari uygulamalarda bulunulması yasaklanmış, ödeme süresine ilişkin hükmün kapsamı üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin her birinin birbirleriyle olan ödeme ilişkilerini kapsayacak şekilde genişletilmiş, ceza hükümlerinde değişiklik yapılmış ve Kanuna eklenen hükümler doğrultusunda yeni cezalar öngörülmüştür.

MEVCUT HALİ	YENİ HALİ	GEREKÇESİ
14/1/2015 TARİHLİ VE 6585 SAYILI PERAKENDE TİCARETİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN		
MADDE 1		
MADDE 1- 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Tedarik zincirinde haksız ticari uygulamalar		

MADDE 6-(1) Haksız ticari uygulamalarda bulunulamaz. Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde taraflardan birinin diğer tarafın ticari faaliyetlerini önemli ölçüde bozan, makul karar verme yeteneğini azaltan veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasına sebep olan faaliyetleri haksız ticari uygulamadır.

(2) Aşağıda belirtilenler her durumda haksız ticari uygulama kabul edilir:

- a) Herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamak.
 - b) Kampanyalı mal veya hizmet satışına zorlamak veya kampanya maliyetini, kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtmak.
 - c) Tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarını, yazılı veya elektronik ortamda yapılan sözleşmeyle belirlememek.
 - ç) Karşı tarafın aleyhine tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren veya açık ve anlaşılır olmayan hükümlere sözleşmede yer vermek.
 - d) Herhangi bir hizmet vermediği veya verdiği hizmetin türünü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranını sözleşmede belirtmediği halde prim ve bedel almak.
 - e) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlere yönelik siparişleri, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal etmek.
 - f) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlerin tesliminden veya mülkiyetinin devrinden sonra bozulma ya da zayi olma gibi maliyetleri kusuru bulunmayan tarafa yansıtmak.
 - g) İdari ve cezai yaptırımlara veya müşteri şikayetlerine ilişkin maliyetler ile yargılama gideri gibi giderleri kusuru bulunmayan tarafa yansıtmak.
 - ğ) Kamu kurumlarına veya adli mercilere başvuruda bulunduğu gerekçesiyle, ürünlerin listeden çıkarılması, sipariş edilen ürün miktarının azaltılması, bu ürünlere ilişkin pazarlama ya da kampanya benzeri hizmetlerin durdurulması veya mali yükümlülük getirilmesi gibi ticari misillemelerde bulunmak.
 - h) Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ele geçirmek, kullanmak veya ifşa etmek.
- (3) İkinci fıkranın (f) ve (g) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü, haksız ticari uygulamada bulunmadığını iddia eden tarafa aittir.
- (4) Bakanlık, ikinci fıkrada belirtilenlerin dışında kalan haksız ticari uygulamalar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirleme yetkilidir.”

Prim ve bedel talebi

MADDE 6 – Yeni fıkralar

Tedarik zincirinde haksız ticari uygulamalar

MADDE 6 – (1) Haksız ticari uygulamalarda bulunulamaz. Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde taraflardan birinin diğer tarafın ticari faaliyetlerini önemli ölçüde bozan, makul karar verme yeteneğini azaltan veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasına sebep olan faaliyetleri haksız ticari uygulamadır.

Anayasanın 167 nci maddesinde devlete, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme görevleri verilmiştir. 6585 sayılı Kanunun 6 ncı maddesini başlığı ile birlikte değiştiren bu madde; devlete verilen görevlerden, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemesini sağlama ve geliştirici tedbirleri alma görevini yerine getirmek üzere düzenlenmiştir.

<p>(1) Büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmeler; üretici veya tedarikçiden mağaza açılış ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli ve benzeri adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen herhangi bir prim veya bedel talep edemez.</p> <p>(2) Birinci fıkrada sayılan perakende işletmeler, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya</p>	<p><u>(2) Aşağıda belirtilenler her durumda haksız ticari uygulama kabul edilir:</u></p> <p><u>a) Herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamak.</u></p> <p><u>b) Kampanyalı mal veya hizmet satışına zorlamak veya kampanya maliyetini, kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtmak.</u></p> <p><u>c) Tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarını, vazılı veya elektronik ortamda yapılan sözleşmeyle belirlememek.</u></p> <p><u>ç) Karşı tarafın aleyhine tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren veya açık ve anlaşılır olmayan hükümlere sözleşmede yer vermek.</u></p> <p><u>d) Herhangi bir hizmet vermediği veya verdiği hizmetin türünü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranını sözleşmede belirtmediği halde prim ve bedel almak.</u></p>	<p>Dağıtım kanalının oyuncuları olan üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerde, tarafların birinin; ölçek büyüklüğü, konjonktürel arz daralması, özel nitelikte bir ürünün üretimi ya da tedariki gibi gerekçelerle sahip olduğu avantajlı durum bu avantajlara sahip olmayan diğer tarafın pek çok zaman ticari faaliyetlerinin önemli ölçüde bozulması, makul karar verme yeteneğinin azalması veya normal şartlarda taraf olmayacağı bir ticari ilişkinin tarafı olmasıyla sonuçlanabilmektedir. Dağıtım kanalındaki bu dengesiz ilişki, ilişkinin zayıf tarafının yaşamına devam edebilmek için gösterdiği çaba neticesinde, kanalın diğer ucunda yer alan tüketicilere enflasyon ve ürün kalitesinde yaşanan düşüşler şeklinde sirayet etmektedir. Bu doğrultuda, ticari ilişkilerde bu tür sonuçların ortaya çıkmasının bir taraf aleyhine haksızlık içeriği azımsanamayacak türden uygulamaları işaret ettiği değerlendirilerek maddenin birinci fıkrasında haksız ticari uygulamalar, belirtilen şekilde tanımlanmış ve haksız ticari uygulamalarda bulunulması yasaklanmıştır.</p> <p>Maddenin değişiklikten önceki halinde, sektörün organize kısmının içinde yer aldığı değerlendirilen büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin üretici veya tedarikçiden ürün talebini doğrudan etkilemeyen herhangi bir prim veya bedel talep edemeyeceği, ürün talebini doğrudan etkileyen hizmetler içinse ancak aralarındaki sözleşmede türü ve oranı belirtildiyse prim ve bedel talebinde</p>
---	---	---

~~tedarikçiden, sözleşmede türü ve oranı belirtilmedikçe prim ya da bedel talebinde bulunamaz. Bu hâlde, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta satışa sunulması zorunludur.~~

e) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlere yönelik siparişleri, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal etmek.

f) Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlerin tesliminden veya mülkiyetinin devrinden sonra bozulma ya da zayi olma gibi maliyetleri kusuru bulunmayan tarafa vansıtmak.

g) İdari ve cezai yaptırımlara veya müşteri şikayetlerine ilişkin maliyetler ile vargılama gideri gibi giderleri kusuru bulunmayan tarafa vansıtmak.

ğ) Kamu kurumlarına veya adli mercilere başvuruda bulunduğu gerekçesiyle, ürünlerin listeden çıkarılması, sipariş edilen ürün miktarının azaltılması, bu ürünlere ilişkin pazarlama ya da kampanya benzeri hizmetlerin durdurulması veya mali yükümlülük getirilmesi gibi ticari misillemelerde bulunmak.

h) Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ele geçirmek, kullanmak veya ifşa etmek.

bulunabileceği düzenlenmişken, değişiklikle “ürün talebini doğrudan etkileme” kriterinden, tespiti zor bir husus olması nedeniyle vazgeçilmiş ve tespiti daha kolay olan “hizmet verme” kriteri tercih edilmiştir. Söz konusu değişiklik maddenin ikinci fıkrasında (d) bendi altında yapılmıştır. Yine bu uygulamanın her zaman perakende işletmelerden üretici ve tedarikçilere yönelik olmayabileceği, sahip olunan avantajlı duruma bağlı olarak üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerden herhangi ikisi arasında hatta üreticilerin ve tedarikçilerin kendi aralarında gerçekleşebileceği değerlendirilerek taraflardan birinin muhakkak perakende işletme, diğer tarafın ise üretici veya tedarikçi olacağı şeklindeki yazım değiştirilerek taraf sınırlaması kaldırılmıştır.

İkinci fıkrada, dağıtım kanalı içindeki ticari ilişkilerde prim ve bedel talebine ilişkin haksız ticari uygulamaların yanı sıra başkaca haksız ticari uygulama türleriyle de karşılaşıldığı bilindiğinden bunları engellemek üzere yeni hükümlere yer verilmiştir.

Fıkranın (a) bendi, taraflardan birinin, diğer tarafı herhangi bir gerçek veya tüzel kişiden mal veya hizmet teminine zorlamasının, diğer bir deyişle istediği gerçek veya tüzel kişiyle ticari ilişkide bulunma hürriyetini ortadan kaldırmasının engellenmesi, (b) bendi ise avantajlı durumda olan tarafın, diğer tarafı kampanyalı mal veya hizmet satışına zorlamasının veya kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa kampanya maliyetini vansıtmasının önüne geçilmesi amacıyla

	<p><u>(3) İkinci fıkranın (f) ve (g) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü, haksız ticari uygulamada bulunmadığını iddia eden tarafa aittir.</u></p> <p><u>(4) Bakanlık, ikinci fıkrada belirtilenlerin dışında kalan haksız ticari uygulamalar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yönetmelikle belirlemeye yetkilidir.</u></p>	<p>düzenlenmiştir. Zira her girişimin mal ve hizmet teminini nereden yapacağını, kampanya yapıp yapmayacağını veya bunu ne zaman yapacağını, özetle, kendi ticari faaliyetlerini yine kendi belirlediği takvim çerçevesinde planlama hakkının bulunduğu değerlendirilmektedir.</p> <p>(c) bendiyle, özellikle tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ilişkinin şeffaf, adil ve tarafların hukuksal menfaatlerini koruyacak şekilde düzenlenmesini sağlamak amacıyla, tarım ve gıda ürünlerinin tedarikinde ticari ilişkinin koşullarının yazılı veya elektronik ortamda yapılmış olan sözleşmeyle belirlenmesi kurala bağlanmıştır.</p> <p>(ç) bendiyle, (c) bendindeki amaçlara benzer şekilde, ilişkinin şeffaf, adil ve tarafların hukuksal menfaatlerini koruyacak şekilde düzenlenmesinin sağlanması, taraflar arasında güvenin sarsılmaması ve öngörülebilirliğin tesisi amacıyla karşı tarafa tek taraflı değişiklik yapma yetkisi veren hükümlere sözleşmede yer verilmesinin önüne geçilmesine yönelik düzenleme yapılmıştır.</p> <p>Üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlere yönelik siparişler, ürünün teslim tarihinden önceki otuz gün içinde iptal edildiği takdirde henüz üretilmemiş bir ürün için üretim ve tedarik planlamasının sürdürülebilirliğinin sağlanması zorlaşmakta, başka bir ifadeyle arzın daralması ihtimali ortaya çıkmakta, üretilmiş bir ürün içinse yeni müşteri bulmak için zaman çok daralmış olmakta, dolayısıyla ürünlerin zayı olma</p>
--	--	--

		<p>ihtimali kuvvetli bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda (e) bendindeki düzenleme tüm bu olumsuz durum ve ihtimalleri bertaraf etmek amacıyla yapılmıştır.</p> <p>Dağıtım kanalı içindeki ticari ilişkilerde avantajlı durumda olan taraf, bir ürünü diğer taraftan kusursuz olarak teslim almış ya da mülkiyetine geçirmiş olsa dahi ürünün sonradan bozulma ya da zayi olmasından kaynaklanan maliyetleri bozulan ürünü geri gönderme, zayi olan kısmın bedelini ödememe, bozulan ürün bedeli kadar geri faturalama yapma gibi yöntemlerle diğer tarafa yansıtılabilmektedir. Bu durumda, teslimi ya da mülkiyetin devrini kusursuz bir şekilde gerçekleştirmiş olan taraf, örneğin ürünü uygun koşullarda muhafaza etmeyen tarafın kusurundan kaynaklanan maliyetlere katlanmak durumunda kalmaktadır. Benzer şekilde ticari ilişkide avantajlı durumda olan taraf, maruz kaldığı idari ve cezai yaptırımları, müşteri şikayetlerine ilişkin maliyetleri ve yargılama giderlerini, elinde bulundurduğu avantaj dolayısıyla bahse konu yaptırım, maliyet ve giderlerin ortaya çıkmasında kusuru bulunmayan diğer tarafa yansıtılabilmektedir. Objektif iyi niyet kuralıyla bağdaşmayan bu durumları ortadan kaldırmak amacıyla fıkra; uygulaması üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlerle sınırlı olmak üzere (f) bendi ve herhangi bir ürün sınırlamasının söz konusu olmadığı (g) bendi eklenmiştir.</p> <p>Dağıtım kanalı oyuncuları arasındaki ticari</p>
--	--	---

		<p>ilişkilerde dezavantajlı taraf diğer tarafın haksız ticari uygulamalarına karşı hak arama ve şikayet mekanizmalarını çoğu zaman işletmemektedir. Çünkü bu yollara başvurduğunda ürünleri satın alma listelerinden çıkarılmakta, siparişleri azalmakta, önceden planlanmış olan pazarlama ve kampanya çalışmaları sekteye uğramakta, hatta mali yükümlülük anlamına gelen bir takım cezai şartlara dahi maruz kalmaktadır. Bu kapsamda, yukarıda belirtilen sıkıntılar yaşanmaksızın, maruz kalınan haksızlıklara karşı hak arama ve yetkili mercilere şikayet özgürlüğünün korunması amacıyla fıkra (ğ) bendi eklenmiştir.</p> <p>Gerek 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gerekse 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda üretim ve iş sınırlarının hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi cezai yaptırıma bağlı olup her iki Kanun bakımından da ilgili yaptırımların uygulanabilmesi için öncelikle bir şikayet bulunması gerekmektedir. Oysa ticari hayatın içindeki haksız uygulamaların hızlı bir şekilde bertaraf edilebilmesi ve ilgililerin caydırılabilmesi için seri bir şekilde uygulanabilen idari yaptırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. İdari yaptırım uygulanabilmesi ise, doğal olarak, bu tür uygulamaların kabahat olarak düzenlenmesine bağlıdır. Bu gerekçeyle fıkradaki (h) bendi düzenlenmiştir. Üçüncü fıkroda, ikinci fıkranın (f) ve (g) bentlerinde belirtilen kusuru ispat yükü, haksız ticari uygulamada bulunmadığını iddia eden tarafa verilmiştir. Bu düzenlemenin ardında, haksız ticari uygulamada bulunma ihtimali</p>
--	--	--

		<p>olan tarafın aynı zamanda ticari ilişkinin avantajlı tarafı olduğu ve dolayısıyla diğer tarafın haksız ticari uygulamaya maruz kaldığına ilişkin beyanı yahut bu hususta yapılan denetimlerde ortaya çıkan emareler üzerine, böyle bir durumun olmadığına ilişkin iddiayı ileri sürenin de yine aynı taraf olacağı değerlendirilerek belirtilen bentlerle ilgili kusuru ispat yükünün haksız ticari uygulamada bulunma ihtimali bulunan tarafa verilmesi gerektiği düşüncesi yatmaktadır. Dördüncü fıkra ise ticari hayatın dinamik yapısı içinde oldukça muhtemel görünen ancak zaman içinde karşılaşıldıkça tespit edilebilecek, ikinci fıkrada bentler halinde sayılan haksız ticari uygulama örneklerinin dışında kapsamı birinci fıkrada çizilen başkaca haksız ticari uygulama örneklerinin ortaya çıkması halinde düzenlemenin etkisiz hale gelmemesi, düzenlemeyi takip eden Bakanlığın ortaya çıkan yeni örnekleri de haksız ticari uygulama kapsamına alarak gerekli idari işlemleri yönetmelikle yapabilmesine imkân vermek amaçlarıyla oluşturulmuştur.</p>
--	--	--

MADDE 2

MADDE 2- 6585 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödemelerin sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır. Ancak, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlere ilişkin ödemelerin süresi; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz, diğer durumlarda kırk beş günü geçemez. Bu süreler, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden hangisi önce ise o tarih esas alınarak hesaplanır. Ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü borçluya aittir.”

<p>Ödeme süresi MADDE 7– (1) Üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeler arasındaki alım-satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır. Ancak, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı—tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresi; alacaklı üretici veya tedarikçinin küçük işletme, borçlunun ise büyük ölçekli işletme olduğu hâllerde teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemez.</p> <p>...</p>	<p>Ödeme süresi MADDE 7– (1) Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödemelerin sözleşmede öngörülen tarihte yapılması esastır. Ancak, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünlere ilişkin ödemelerin süresi; alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında otuz, diğer durumlarda kırk beş günü geçemez. Bu süreler, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden hangisi önce ise o tarih esas alınarak hesaplanır. Ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü borçluva aittir.</p> <p>...</p>	<p>Dağıtım kanalında üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklanan ödeme sürelerinin oldukça uzun olduğu bilinmektedir. Bu durum, özellikle tarım ve gıda ürünlerinin üretiminde sürdürülebilirliğin sağlanmasını önemli ölçüde güçleştirmektedir. Zira bu ürünlerde görece yüksek olan talebi karşılayabilecek düzeyde arzın oluşturulabilmesi için üretici ve tedarikçilerin alacaklarını kısa süre içerisinde tahsil etmeleri gerekmektedir. Diğer bir deyişle, tarım ve gıda ürünlerinde yukarıda belirtilen sebeple hızlı bir nakit akış döngüsüne ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Ayrıca, ödeme sürelerinin uzaması paranın zaman değerinin bulunması dolayısıyla üretici ve tedarikçilerin dağıtım kanalında kendilerinden bir sonraki oyuncuya daha yüksek fiyatlar vermesiyle sonuçlanmakta ve bu durum piyasada domino etkisiyle fiyatları sürekli yükselterek enflasyonist bir ortam oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu durumdan en çok dağıtım kanalının sonunda yer alan tüketiciler zarar görmektedir.</p> <p>Maddenin değişiklikten önceki halinde, alacaklı üretici veya tedarikçi ile borçlu perakende işletme arasındaki, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödeme ilişkilerinde ölçek büyüklüğü gözetilmiş ve otuz günlük bir ödeme süresi öngörülmüştür. Söz konusu hüküm yukarıda, dile getirilen sıkıntıları kısmen ortadan kaldırabilecek imkâna sahip olmakla birlikte kamu yararı</p>
---	--	--

		<p>ilkesi çerçevesinde bu imkânın genişletilmesi amacıyla maddenin birinci fıkrasında değişiklik yapılması gerekliliği hâsıl olmuştur. Bu çerçevede, yapılan değişiklikle ilk olarak, ödeme ilişkisinde bir tarafta her zaman perakende işletmenin diğer tarafta ise üretici veya tedarikçinin yer almayacağı, bu ilişkinin duruma bağlı olarak üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerden herhangi ikisi arasında hatta üreticilerin ve tedarikçilerin kendi aralarında gerçekleşebileceği değerlendirilerek taraflardan birinin muhakkak perakende işletme, diğer tarafın ise üretici veya tedarikçi olacağı şeklindeki yazım değiştirilmiş, diğer bir deyişle taraf sınırlaması kaldırılmıştır.</p> <p>Bununla birlikte, üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen ürünler için üretimin sürdürülebilirliğini temin edebilmek üzere tarafların ölçüğü ne olursa olsun ödemelerin kırk beş gün içinde yapılması kuralı getirilmiştir. Ancak bu ürünler için alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında ise ödeme süresi otuz gün olarak öngörülmüştür.</p> <p>Son olarak çek, hukuki mahiyeti itibari ile görüldüğünde ödeme sağlayan bir ödeme aracı olmasına rağmen Ülkemizde sıklıkla ileri tarihli de düzenlenebildiğinden, ödemenin çekle yapılması durumunda, ibraz başlangıç tarihinin otuz ve kırk beş günlük süreler içinde olması gerekmektedir. Zira henüz düzenleme tarihi gelmemiş dolayısıyla 5941 sayılı Çek</p>
--	--	---

		<p>Kanunu uyarınca ibrazı geçersiz olan bir çekin ödeme işlevini yerine getirmediği açıktır.</p> <p>Ayrıca, yapılacak denetimlerde, ödeme sürelerine uyulup uyulmadığına ilişkin denetimin yapılabilmesini sağlamak amacıyla otuz ve kırk beş günlük ödeme sürelerinin başlangıç tarihleri, teslim veya mülkiyetin devri tarihlerinden önce olanın esas alınması şeklinde kurala bağlanmıştır.</p> <p>Bununla birlikte şikâyet üzerine veya resen yapılan denetimlerde ortaya çıkan aykırılıklarda, özellikle ödemenin hiç yapılmadığı durumlarda alacaklı tarafın elinde herhangi bir ispat aracı bulunmayacağından, ödemenin süresi içinde yapıldığına ilişkin ispat yükü, ödeme yapmakla yükümlü olan tarafa verilmiştir.</p>
--	--	--

MADDE 3

MADDE 3- 6585 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Diğer Kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun;” ibaresi “Bu Kanunun;” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (a) bendinde yer alan “6 ncı maddesine aykırı hareket edenlere, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir aykırılık için haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında,” ibaresi “6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının;” şeklinde değiştirilmiş, (a) bendine aşağıdaki alt bentler eklenmiş, fıkraya (a) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (ç), (d), (e) ve (f) bentlerinde yer alan “aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde bu tutarın iki katı,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, fıkranın mevcut (g) bendinde yer alan “bin Türk lirası” ibaresi “beş bin Türk lirasından elli bin Türk lirasına kadar” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrada yer alan “(c), (ğ) ve (h)” ibaresi “(c), (h) ve (ı)” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrada yer alan “(g)” ibaresi “(ğ)” şeklinde, “yirmi” ibaresi “on” şeklinde, “elli katı” ibaresi “yirmi katı şeklinde” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrada yer alan “(ı)” ibaresi “(i)” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

- “ 1) (a) bendine aykırı hareket edenlere, mal veya hizmet teminine zorlanan her bir işletme için yirmi bin Türk lirası,
2) (b) bendine aykırı olarak kampanyalı mal veya hizmet satışına zorlanan her bir işletme için yirmi bin Türk lirası, kampanya maliyetini kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtılana ise yansıtılan kampanya maliyeti tutarında,
3) (c) ve (ç) bentlerine aykırı hareket edenlere, aykırılık bulunan veya şekil şartına uyulmadan yapılan her bir sözleşme için yirmi bin Türk lirası,

4) (d) bendine aykırı hareket edenlere, haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında; (e) bendine aykırı hareket edenlere, iptal edilen sipariş bedeli tutarında; (f) bendine aykırı hareket edenlere, yansıtılan maliyet tutarında; (g) bendine aykırı hareket edenlere ise yansıtılan maliyet ve gider tutarında,

5) (ğ) bendine aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için yirmi bin Türk lirası,

6) (h) bendine aykırı hareket edenlere, üretim ve iş sırları ele geçirilen, kullanılan veya ifşa edilen her bir işletme için yirmi bin Türk lirası,”

“b) 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere; süresinde ödenmeyen tutarı geçmemek üzere otuz güne kadar süre aşımında her bir gün için bu tutarın binde beşi, otuz günden sonraki süre aşımında her bir gün için süresinde ödenmeyen tutarın yüzde biri oranında,”

“(5) Bu madde uyarınca verilen idari para cezasına konu aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanır. Bu hüküm nispi idari para cezaları hakkında uygulanmaz.”

“(7) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı; işletmenin küçük ölçekli olması durumunda beş milyon Türk lirasından, orta ölçekli olması durumunda elli milyon Türk lirasından, büyük ölçekli olması durumunda iki yüz elli milyon Türk lirasından fazla olamaz. Bu tutar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu hüküm, beşinci fıkranın uygulanmasını gerektiren hallerde uygulanmaz.”

<p>Ceza hükümleri MADDE 18 – (1) Diğer Kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bu Kanunun; a) 6 ncı maddesi ne aykırı hareket edenlere, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir aykırılık için haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında,</p> <p>Yeni alt bentler</p>	<p>Ceza hükümleri MADDE 18 – (1) <u>Bu Kanunun;</u> a) 6 ncı maddesi <u>nin ikinci fıkrasının;</u></p> <p><u>1) (a) bendine aykırı hareket edenlere, mal veya hizmet teminine zorlanan her bir işletme için yirmi bin Türk lirası,</u></p> <p><u>2) (b) bendine aykırı olarak kampanyalı mal veya hizmet satışına zorlanan her bir işletme için yirmi bin Türk lirası, kampanya maliyetini kampanyalı satış yapmak istemeyen tarafa yansıtanlara ise yansıtılan kampanya maliyeti tutarında,</u></p>	<p>Maddeyle, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 18 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında değişiklik yapılmakta ve maddeye yeni fıkra eklenmektedir. Değişiklikten önce Kanunun 6 ncı maddesinde ticari ilişkilerde prim ve bedel talebine ilişkin hükümlere ve 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde buna ilişkin idari para cezasına yer verilmiştir. Ancak, prim ve bedel talebine ilişkin bahse konu düzenlemenin kapsamı, ilgili madde gerekçesinde açıklandığı şekilde değişmiş ve öngörülen ceza da bu çerçevede caydırıcılığı sağlayacak şekilde yeniden belirlenmiştir. Kanunun 6 ncı maddesine bentler halinde yeni haksız ticari uygulama örnekleri de eklendiğinden 18 inci maddenin yine</p>
---	--	--

<p>Yeni bent</p> <p>b) 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden büyük mağaza ve zincir mağazalara, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir ürün grubu için on bin Türk lirası,</p>	<p><u>3) (c) ve (ç) bentlerine aykırı hareket edenlere, aykırılık bulunan veya şekil şartına uyulmadan yapılan her bir sözleşme için yirmi bin Türk lirası,</u></p> <p><u>4) (d) bendine aykırı hareket edenlere, haksız olarak alınan prim ve bedel tutarında; (e) bendine aykırı hareket edenlere, iptal edilen sipariş bedeli tutarında; (f) bendine aykırı hareket edenlere, vansıtılan maliyet tutarında; (g) bendine aykırı hareket edenlere ise vansıtılan maliyet ve gider tutarında,</u></p> <p><u>5) (ğ) bendine aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için yirmi bin Türk lirası,</u></p> <p><u>6) (h) bendine aykırı hareket edenlere, üretim ve iş sırları ele geçirilen, kullanılan veya ifşa edilen her bir işletme için yirmi bin Türk lirası,</u></p> <p><u>b) 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere; süresinde ödenmeyen tutarı geçmemek üzere otuz güne kadar süre aşımında her bir gün için bu tutarın binde beşi, otuz günden sonraki süre aşımında her bir gün için süresinde ödenmeyen tutarın yüzde biri oranında,</u></p> <p><u>c)</u> 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden büyük mağaza ve zincir mağazalara, her bir mağaza ya da şubesindeki her bir ürün grubu için on bin Türk lirası,</p>	<p>aynı bendine bunları engellemek üzere caydırıcı mahiyette idari para cezaları eklenmiştir.</p> <p>Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (b) bendi ile Kanunun “ödeme süresi” başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırılık halinde uygulanacak idari para cezası belirlenmiştir. Değişiklikten önce yürürlükte bulunan ödeme süresine ilişkin hükme aykırılık halinde bir idari yaptırım öngörülmemiş olması, hükmün muhatapları üzerinde düzenlemelere uyma konusunda yapıcı bir etki oluşturmamaktaydı. Bu doğrultuda, sektörün ihtiyaçları, ülkemizdeki ve dünyadaki ekonomik koşullar gözetilerek yeniden ele alınan ödeme sürelerine ilişkin düzenlemeye aykırılık hallerinde orantılılık, ölçülülük ve caydırıcılık ilkeleri doğrultusunda idari para cezası düzenlenmiştir.</p> <p>Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde yapılan değişiklikle çalışma saatlerine ilişkin düzenlemelere aykırılık halinde, denetimlerin etkinliğini artırmak ve farklı büyüklükteki işletmeler için daha adil ve caydırıcı yaptırımlar uygulayabilmek için öngörülen idari para cezalarına alt ve üst sınırlar getirilmiş, bununla birlikte aynı maddenin üçüncü fıkrasında bu fiilin büyük mağaza, zincir mağaza, bayi</p>
--	---	--

<p>e) 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirası,</p> <p>ē) 11 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, ayrılması gereken alandan ayrılmayan her bir metrekare için yirmi bin Türk lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde bu tutarın iki katı,</p> <p>đ) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için elli bin Türk lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde bu tutarın iki katı,</p> <p>e) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden alışveriş merkezlerine, ayrılması gereken yerden ayrılmayan her bir metrekare için metrekare başına düşen rayiç kira bedeli tutarında, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde bu tutarın iki katı,</p> <p>ƒ) 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir mağazası ya da şubesi için yirmi bin Türk lirası, aykırılığın otuz günden az olmamak üzere Bakanlıkça verilen süre içinde giderilmemesi hâlinde bu tutarın iki katı,</p> <p>g) 13 üncü maddesine göre belirlenen çalışma saatlerine aykırı hareket edenlere bin Türk lirası,</p>	<p>ç) 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirası,</p> <p>d) 11 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, ayrılması gereken alandan ayrılmayan her bir metrekare için yirmi bin Türk lirası,</p> <p>e) 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir aykırılık için elli bin Türk lirası,</p> <p>f) 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden alışveriş merkezlerine, ayrılması gereken yerden ayrılmayan her bir metrekare için metrekare başına düşen rayiç kira bedeli tutarında,</p> <p>g) 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere, her bir mağazası ya da şubesi için yirmi bin Türk lirası,</p> <p>ğ) 13 üncü maddesine göre belirlenen çalışma saatlerine aykırı hareket edenlere <u>beş</u> bin Türk lirası <u>ndan elli bin Türk lirasına kadar,</u></p>	<p>işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi ile alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hallerinde uygulanacak artırım miktarları yeniden düzenlenmiştir.</p> <p>Kanunda öngörülen cezalar; yapılan düzenlemelerin etkinliğinin, uygulanabilirliğinin ve caydırıcılığının sağlanmasına olanak tanır. Ancak kanun koyucunun amacı hiçbir işletmenin ekonomik olarak mahvına sebep olmak veya ticari hayatını sürdürmeyecek derecede ağır bir yaptırıma maruz bırakmak değildir. Bu sebeple Kanunun 18 inci maddesine eklenen yedinci fıkrayla bir takvim yılında her bir gerçek veya tüzel kişi için uygulanacak idari para cezalarının toplam tutarına ilişkin kademeli olarak üst sınırlar getirilmiştir. Bu tutarın ise 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmesi sağlanmıştır.</p>
---	--	--

<p>ğ) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden belirlenen mesleki davranış kurallarına ve yapılan düzenlemelere aykırı hareket edenler ile bu maddede ayrı bir idari para cezası öngörülmemiş olması durumunda, aynı fıkranın (ç) bendine göre Bakanlıkça alınan tedbirlere ve yapılan ikincil düzenlemelere uymayanlara her bir aykırılık için on bin Türk lirasından üç yüz bin Türk lirasına kadar,</p> <p>h) Denetime yetkili olanlarca istenilen defter, belge ve diğer kayıtlar ile bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere elli bin Türk lirasından iki yüz elli bin Türk lirasına kadar,</p> <p>ı) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise yüz bin Türk lirasından iki milyon Türk lirasına kadar</p> <p>idari para cezası verilir.</p> <p>(2) Birinci fıkranın (e), (ğ) ve (h) bentlerinde öngörülen cezalar; fiilin büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi hâlinde beş katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise on katı uygulanır.</p> <p>(3) Birinci fıkranın (g) bendinde öngörülen ceza; fiilin büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme</p>	<p>h) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden belirlenen mesleki davranış kurallarına ve yapılan düzenlemelere aykırı hareket edenler ile bu maddede ayrı bir idari para cezası öngörülmemiş olması durumunda, aynı fıkranın (ç) bendine göre Bakanlıkça alınan tedbirlere ve yapılan ikincil düzenlemelere uymayanlara her bir aykırılık için on bin Türk lirasından üç yüz bin Türk lirasına kadar,</p> <p>ı) Denetime yetkili olanlarca istenilen defter, belge ve diğer kayıtlar ile bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere elli bin Türk lirasından iki yüz elli bin Türk lirasına kadar,</p> <p>ı) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise yüz bin Türk lirasından iki milyon Türk lirasına kadar,</p> <p>idari para cezası verilir.</p> <p>(2) Birinci fıkranın (ç), (h) ve (ı) bentlerinde öngörülen cezalar; fiilin büyük mağaza ve zincir mağaza tarafından işlenmesi hâlinde beş katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise on katı uygulanır.</p> <p>(3) Birinci fıkranın (ğ) bendinde öngörülen ceza; fiilin büyük mağaza ve zincir mağaza tarafından</p>	
--	--	--

<p>ve özel yetkili işletme tarafından işlenmesi hâlinde yirmi katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise elli katı uygulanır.</p> <p>(4) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde öngörülen idari para cezalarını uygulama yetkisi Haksız Fiyat Değerlendirme Kuruluna, bu maddede öngörülen diğer idari para cezalarını uygulama yetkisi ise Bakanlığa aittir. Bakanlığa ait olan idari para cezası uygulama yetkisi taşra birimlerine devredilebilir.</p> <p>(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (g), (ğ) ve (h) bentlerinde belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir fiilin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için iki katı idari para cezası uygulanır.</p> <p>(6) Bu maddede alt ve üst sınırları belirtilen idari para cezalarının uygulanmasında Bakanlıkça ceza tutarı belirlenirken, işlenen kabahatin haksızlık içeriği, tekrarı ve sayısı, kabahat dolayısıyla elde edilen menfaatin ve neden olunan zararın büyüklüğü ile failin kusuru ve ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınır.</p> <p>Yeni fıkra</p>	<p>işlenmesi hâlinde <u>on</u> katı, alışveriş merkezi tarafından işlenmesi hâlinde ise <u>yirmi</u> katı <u>şeklinde</u> uygulanır.</p> <p>(4) Bu maddenin birinci fıkrasının <u>(i)</u> bendinde öngörülen idari para cezalarını uygulama yetkisi Haksız Fiyat Değerlendirme Kuruluna, bu maddede öngörülen diğer idari para cezalarını uygulama yetkisi ise Bakanlığa aittir. Bakanlığa ait olan idari para cezası uygulama yetkisi taşra birimlerine devredilebilir.</p> <p>(5) Bu madde <u>uyarınca verilen</u> idari para cezasına <u>konu aykırılığın</u> bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için <u>bir önceki cezanın</u> iki katı idari para cezası uygulanır. <u>Bu hüküm nispi idari para cezaları hakkında uygulanmaz.</u></p> <p>(6) Bu maddede alt ve üst sınırları belirtilen idari para cezalarının uygulanmasında Bakanlıkça ceza tutarı belirlenirken, işlenen kabahatin haksızlık içeriği, tekrarı ve sayısı, kabahat dolayısıyla elde edilen menfaatin ve neden olunan zararın büyüklüğü ile failin kusuru ve ekonomik durumu gibi hususlar dikkate alınır.</p> <p><u>(7) Bu maddede belirtilen idari para cezalarının bir takvim yılına ilişkin toplam tutarı; işletmenin küçük ölçekli olması durumunda beş milyon Türk lirasından, orta ölçekli olması durumunda elli milyon Türk lirasından, büyük ölçekli olması durumunda iki yüz elli milyon Türk lirasından fazla olamaz. Bu tutar, her takvim yılı başından</u></p>	
---	---	--

<p>(7) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.</p>	<p><u>geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu hüküm, beşinci fıkranın uygulanmasını gerektiren hallerde uygulanmaz.</u></p> <p>(8) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.</p>	
MADDE 4		
MADDE 4- Bu Kanun 1/1/2024 tarihinde yürürlüğe girer.		